

Тищенко Валерія Олексіївна
**Методичні рекомендації
до семінарських занять**

Тищенко Валерія Олексіївна
**«Теоретико-методологічні засади
фізичної культури і спорту»**

Тищенко Валерія Олексіївна

Тищенко Валерія Олексіївна

Тищенко Валерія Олексіївна

Тищенко Валерія Олексіївна

Тищенко Валерія Олексіївна

Тищенко Валерія Олексіївна

Мета курсу «Теоретико-методологічні засади фізичної культури і спорту» – сприяти розвитку наукової творчості аспірантів у галузі фізичної культури і спорту; навчити аналізу, синтезу, моделюванню, прогнозуванню й управлінню процесами та явищами на основі законів науки; розширити знання про стан сучасної науки, інноваційні підходи до науково-дослідницької та навчально-методичної роботи, засобів і методів фізичного виховання.

Залучення до наукових знань, готовність і здатність аспірантів до проведення самостійних пошуків є об'єктивною передумовою успішного вирішення навчальних і наукових завдань курсу.

Вивчення дисципліни «Теоретико-методологічні засади фізичної культури і спорту» дозволяє аспірантам реалізувати свої пізнання зі вивчення системи спеціальних теоретичних методів в науках про фізичну культуру і спорт, методологічних підходів до сутності фізкультурно-спортивної освіти і професійної підготовки фахівців.

Особлива увага приділяється методології основних положень теорії і технології організації фізичної культури, а також теорії, методики і організації спорту.

Завдання курсу «Теоретико-методологічні засади фізичної культури і спорту» – надати аспірантові всі можливості займатися пізнавальною діяльністю у будь-якій конкретній сфері, для чого його потрібно навчити:

- розуміти загальні закономірності системи фізичної культури і спорту в країні;
- розуміти логічну послідовність процесів наукового дослідження;
- форми, засоби, методи навчання та виховання особистості;
- перспективи розвитку фізкультурно-спортивної освіти.

а також сформулювати в аспірантів систему теоретичних знань з фізичної культури і спорту, які визначають рівень і ступінь їх освіти, рівень їх професійної компетентності.

В результаті вивчення дисципліни «*Теоретико-методологічні засади фізичної культури і спорту*» розглядаються історико-філософські, соціальні проблеми виникнення і розвитку фізичної культури і спорту, їх значення в суспільстві, а також світоглядні погляди вчених на структуру, методологію наукового пізнання феномена фізичної культури і спорту у формуванні гуманних цінностей, концептуальні засади фізкультурно-спортивної освіти в сучасній Україні, інноваційні технології в системі фізкультурно-спортивної освіти. Засвоєння та закріплення даного матеріалу сприяє формуванню вмій і навичок використання тих чи інших наукових методів як у широкому світоглядно-філософському контексті, так і в конкретних дослідженнях із фахових дисциплін, зокрема при написанні дисертаційної роботи.

У разі успішного завершення курсу студент зможе:

- розуміти загальні закономірності розвитку фізичної культури і спорту;
- визначати та обґрунтовувати концептуальні основи фізичного виховання;
- розробляти дидактичні основи фізичної культури і спорту;
- створювати умови для генерування нових ідей та їх практичної реалізації;
- підвищувати ефективність функціонування фізичної культури і спорту в основних сферах життєдіяльності людини і суспільства в сучасних умовах, що вимагає врахування перспектив розвитку та реалізації в їх практиці її культурологічного змісту: в фізкультурній освіті – це відтворення людини як цілості в його духовно-фізичному єдності, самореалізація всіх його сутнісних сил; у праці – не стільки адаптація людини засобами фізичної культури до специфічних умов праці, скільки його гуманізація, що дозволяє повніше розкрити духовні і фізичні сили людини; в сфері дозвілля – не тільки використання її засобів для

відпочинку, підтримки і відновлення сутнісних сил людини, але і для їх подальшого вдосконалення.

Значну увагу під час вивчення дисципліни «Теоретико-методологічні засади фізичної культури і спорту» приділено семінарським заняттям, які є ефективною формою організації навчальних занять, що з ними органічно поєднуються лекції. Семінар – це особлива форма навчальних практичних занять, яка полягає у самостійному вивченні аспірантами за завданням викладача окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді доповідей, повідомлень, рефератів, дискусій тощо.

Основними дидактичними цілями проведення таких занять, відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту», є:

⇒ поглиблення і закріплення знань аспірантів із курсу «Теоретико-методологічні засади фізичної культури і спорту», набутих під час лекцій та у процесі вивчення тем, що виносяться на самостійне опрацювання: за першоджерелами, за критичною літературою тощо;

⇒ колективне творче обговорення найбільш складних питань курсу «Теоретико-методологічні засади фізичної культури і спорту», самостійне вивчення наукової та методичної літератури, формування у аспірантів навичок самоосвіти;

⇒ оволодіння аспірантами методами аналізу фактів, явищ і проблем, що розглядаються, та формування умінь і навичок щодо здійснення самостійної науково-дослідної діяльності.

Семінарські заняття виконують такі основні функції:

- навчальну – поглиблення, конкретизацію, систематизацію знань, засвоєних під час лекційних занять та у процесі самостійної підготовки до семінару;

- розвивальну – розвиток логічного мислення аспірантів, набуття ними умінь працювати з різними літературними джерелами, формування умінь і

навичок аналізу фактів, явищ, проблем тощо;

- виховну – виховання аспірантів як майбутніх учених і дослідників, прищеплення під час вивчення курсу «Теоретико-методологічні засади фізичної культури і спорту» до самостійних наукових досліджень із фаху, формування культури вченого та наукового етосу;

- діагностично-корекційну – контроль за якістю засвоєння аспірантами навчального матеріалу, виявлення прогалин у його засвоєнні та їх подолання.

Під час вивчення дисципліни «Теоретико-методологічні засади фізичної культури і спорту» аспіранти повинні засвоїти основний зміст понять, положень, законів, теорій та ін.; знати межі й особливості їх використання; вміти застосовувати набуті знання та навички під час вивчення фахових дисциплін, у майбутній практичній діяльності тощо. Важливим є формування професійної культури і мислення.

У процесі семінарського заняття забезпечується органічна єдність теоретичного і дослідницько-експериментального пізнання. Семінарські заняття гармонійно поєднуються з лекційними, практичними заняттями та самостійною роботою аспірантів.

Характерною особливістю семінару як форми навчальних занять є:

- активна участь самих аспірантів у з'ясуванні сутності проблем, питань, що були винесені на розгляд;

- вільне висловлювання власної думки під час обговорення семінарських питань і тем;

- потреба в тому, щоби бути підготовленим до розгляду відповідних питань і обізнаним у темах, що розглядаються й обговорюються на занятті.

У процесі вивчення курсу «Теоретико-методологічні засади фізичної культури і спорту» застосовуються наступні форми проведення семінарських занять:

- семінари класичного типу, під час яких розгляд винесених на заняття питань відбувається у вигляді окремих доповідей аспірантів із подальшими запитаннями та обговорення всіма учасниками семінару;
- семінари у формі «доповідь – контрдоповідь», під час якого на окреме винесене на розгляд питання з теми курсу робиться дві доповіді, що представляють протилежні точки зору щодо даної проблеми;
- семінари-бесіди – найпростіша форма семінару, побудована на основі евристичного спілкування, під час якого аспіранти дають відповіді на запитання, що мають проблемний характер і вимагають творчого, продуктивного мислення, як-от: «Чому...?», «Як Ви вважаєте...?», «Чим можна пояснити...?» тощо;
- «круглі столи» у вигляді колективної дискусії є вищим рівнем евристичної бесіди; найбільш поширена й ефективна форма його проведення передбачає висловлення всіх аспірантів із приводу кожного питання, що розглядається: дебати й обмін думками між усіма учасниками привчають аспірантів самостійно мислити, сприяє розвитку аналітичних навичок, розвиває здатність до виваженої аргументації, обстоювання власної точки зору, адекватної оцінки себе та повазі до думки інших.

Методика підготовки до семінарського заняття передбачає поступову реалізацію наступних етапів роботи над темою семінару:

- аспірант має проаналізувати тему заняття та основні проблеми, які винесені на обговорення;
- аспірант опрацьовує рекомендовану навчальну, наукову та методичну літературу – при цьому обов'язково потрібно конспектувати та занотовувати прочитане, виписуючи важливе для представлення аудиторії;
- аспірант стисло і точно формулює свою думку з кожного питання і у тезовій або розгорнутій формі готується викладати й обґрунтовувати власні міркування.